

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра військового права

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Військове право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2021

Харків
2021

Силабус навчальної дисципліни «Військове право» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021.27 с.

Розробник:

Червякова Оксана Вікторівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри військового права
(протокол № 13 від 08.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри військового права
(протокол № 11 від 21.06.2022 р.)

ТВО начальника кафедри - майор Владислав Дмитрович Мехеда, кандидат юридичних наук

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	«Військове право»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Червякова Оксана Вікторівна, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	+380953668219
E-mail	cherviakovaov@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку консультацій
Онлайн консультації	Групові консультації в Telegram Індивідуальні консультації за допомогою сервісу «Zoom» чи месенджерів (Telegram, WhatsApp)

Анотація навчальної дисципліни

Формується цілісна система знань щодо теоретико-методологічних та практичних засад військового права як комплексної галузі права. Визначаються його місце і ролі у системі права України. Розкриваються закономірності виникнення, існування та розвитку військово-правових відносин, пов'язаних з реалізацією військового обов'язку та відбуванням військової служби, організацією функціонування військових формувань та захистом держави у разі збройного конфлікту. Розкриваються загальні підстави застосування сили, проведення операцій і місій. Здійснюється суб'єктно-об'єктно характеристика, аналізуються засади, форми та методи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України. Окреслюються правові засади військової правоохоронної діяльності. Аналізується концепція перехідного правосуддя (transitional justice), з окремими акцентами на відповідальності за порушення права збройних конфліктів, на діяльність міжнародних кримінальних судів і трибуналів.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – сформувати у курсантів (студентів) цілісну систему знань щодо теоретико-методологічних та практичних засад військового права України як комплексної міждисциплінарної та інтегрованої галузі права, включаючи особливості її формування і розвитку в системі права

України, а також набуття курсантами навичок застосування законодавства, аналізу та оцінки сучасного стану та перспектив розвитку правового регулювання військово-правових відносин в умовах євроатлантичної та європейської інтеграції при наявності збройного конфлікту та тимчасовій окупації частини територій України.

Завдання:

- сформувати у курсантів (студентів) цілісні знання щодо предмету, методу, джерел, принципів та системи військового права;

- надати курсантам (студентам) розуміння основ воєнної безпеки держави; поняття колективної та міжнародної безпеки;

- сформувати розуміння поняття «стандартизація» та «взаємосумісність» армій держав-членів НАТО, вміння критично оцінювати рівень імплементації стандартів НАТО;

- визначити основи військової політики України, організаційно-правового забезпечення оборонної реформи в Україні за принципами, стандартами та процедурами НАТО,

- надати знання про євроатлантичний досвід модернізації сил оборони, а також шляхи запровадження стандартів Північноатлантичного альянсу у Збройних Силах України;

- розвиток навичок логічного, критичного і системного аналізу практики співпраці з НАТО у напрямку повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО;

- сформувати поняття кібергігієни та кібербезпеки, визначити напрямки їх розвитку;

- надання навичок аналізу правового забезпечення цивільно-військового співробітництва та здатності пропонувати шляхи вдосконалення системи демократичного цивільного контролю;

- конкретизація теоретичних і прикладних знань про відбування військової служби та реалізацію військового обов'язку в Україні;

- визначення основ гендерної політики у секторі безпеки і оборони України;

- надання розуміння прогалин та колізій правового регулювання статусу військовослужбовців та працівників сил оборони, задач реформування організації служби, способів їх вирішення;

- розуміння теоретичних та прикладних проблем військової освіти та проблем кадрового забезпечення сил оборони;

- сформувані цілісне розуміння про правові підстави застосування сили та відповідальності за порушення правил вирішення збройних конфліктів;

- розширити знання про перехідне правосуддя як шлях переходу від конфліктного до постконфліктного суспільства з використанням досвіду закордонних країн, які вирішували збройні конфлікти чи переходили від тоталітарного до демократичного режиму;

- розвивати повагу курсантів (студентів) до військової дисципліни та поглибити їх знання з питань забезпечення законності в діяльності військових підрозділів Збройних Сил України;

- сформувані знання про військову юстицію;

- формування у курсантів (студентів) професійних умінь і навичок вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини проходження військової служби, аналізувати і коментувати відповідні нормативні положення;

- вироблення у курсантів (студентів) умінь і навичок користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Військова адміністрація», «Правова робота в Збройних Силах України», «Цивільно-правові зобов'язання

за участю структурних підрозділів Міністерства оборони України», «Особливості кваліфікації військових злочинів», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Порівняльне правознавство».

1.4. Кореквізити: «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика», «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Міжнародне гуманітарне право», «Запобігання злочинів у військовій сфері», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування», «Основи військового управління (у т.ч. штабні процедури НАТО)», «Військове документування та діловодство», «Гендерна рівність в оборонній сфері», «Соціальний захист військовослужбовців та прирівняних до них осіб», «Правові засади протидії тероризму», «Міжнародно-правове співробітництво у військовій сфері», «Правове забезпечення діяльності Збройних Сил України».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1 Пропонувати рішення теоретичних та прикладних проблем військового права України

РН НД 2 Оцінювати ефективність поглиблення співпраці з НАТО у напрямку повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО

РН НД 3 Проводити і презентувати дослідження існуючих механізмів забезпечення національної, колективної і міжнародної безпеки в Україні та в інших державах, а також шляхів їх модернізації у відповідь на сучасні виклики безпеці та обороні держав.

РН НД 4 Оцінювати вплив міжнародно-правових стандартів (принципів) на функціонування сектору безпеки і оборони України.

РН НД 5 Використовувати ідеї та принципи перехідного правосуддя,

втілювати та вдосконалювати концепцію переходу від конфліктного до постконфліктного суспільства в Україні.

РН НД 6 Висвітлювати концептуальні засади організації військової служби в Україні, критично оцінювати напрямки оборонної реформи та військової політики України.

РН НД 7 Розкривати засади правового регулювання, форми та методи, здійснювати суб'єктно-об'єктну характеристику демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони України.

РН НД 8 Аналізувати вплив гендерних стандартів на реформування сектору безпеки і оборони України.

РН НД 9 Демонструвати знання загальних підстав застосування сили.

РН НД 10 Аналізувати сучасний стан та розробляти перспективні шляхи вирішення проблем військової юстиції в Україні.

РН НД 11 Критично оцінювати роботу правоохоронної та судової системи щодо вирішення питання відповідальності за воєнні злочини, злочини проти людяності.

РН НД 12 Володіти навичками консультування з правових питань планування військових операцій, обрання законних цілей.

Види навчальних занять та самостійна робота

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ з/п	Аудиторні заняття(контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Військове право в системі права України.	Військове право в системі права України.	12
2	Правові основи захисту державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України.	Правові основи захисту державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України.	10
3	Правове забезпечення кібербезпеки.	Правове забезпечення кібербезпеки.	12
4	Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони.	Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони.	12

5	Військовий обов'язок і військова служба як підгалузь військового права.	Військовий обов'язок і військова служба як підгалузь військового права.	10
6	Право рівного доступу до військової служби.	Право рівного доступу до військової служби.	10
7	Правові засади військової правоохоронної діяльності.	Правові засади військової правоохоронної діяльності.	12
8	Загальні підстави застосування сили.	Загальні підстави застосування сили.	10
9	Операційне право (Operational Law).	Операційне право (Operational Law).	10
10	Концепція перехідного правосуддя (transitional justice).	Концепція перехідного правосуддя (transitional justice).	12
11	Відповідальність за порушення права збройних конфліктів.	Відповідальність за порушення права збройних конфліктів.	10
12	Міжнародні кримінальні суди і трибунали.	Міжнародні кримінальні суди і трибунали.	12

Самостійна робота курсантів (студентів)

Самостійна робота курсантів (студентів) здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, баз нормативних документів органів державної влади та місцевого самоврядування, статистичних даних, матеріалів експертно-аналітичних центрів тощо;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання рефератів;
- підготовка інформаційних баз документів, матеріалів правозастосовної практики тощо;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;

- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у методичних вказівках щодо виконання самостійних та індивідуальних завдань з навчальної дисципліни «Військове право» для курсантів (студентів) другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Elements of Crimes, International Criminal Court URL:<https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlvres/336923d8-a6ad-40ec-ad7b-45bf9de73d56/0/elementsofcrimesena.pdf>
2. Integrating UNSCR 1325 and gender perspective into the NATO command structure: BI-SC Directive 040-001 (Public version). URL: <https://www.act.nato.int/images/stories/structure/genderadvisor/nu0761.pdf>
3. International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance. URL: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/ced/pages/conventionced.aspx>
4. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222
5. MCM-0009-2015 Military Guidelines on the Prevention of, and Response to, Conflict-related Sexual and Gender-Based Violence. URL: https://www.nato.int/issues/women_nato/2015/MCM-0009-2015_ENG_PDP.pdf
6. Measuring Gender Equality in Science and Engineering: the SAGA Toolkit, SAGA Working Paper 2. Paris, 2017. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002597/259766e.pdf>
7. NATO/EAPC action plan for the implementation of the NATO/EAPC policy on women peace and security. URL:

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_t_2016_07/160718-wps-action-plan.pdf

8. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 8 June 1977. URL: https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf

9. Report of the Special Rapporteur on the promotion of truth, justice, reparation and guarantees of non-recurrence (Distr.: General, 21 August 2017, A/HRC/36/50). URL: <https://undocs.org/A/HRC/36/50>

10. The rule of law and transitional justice in conflict and post-conflict societies: Report of the Secretary-General (Distr.: General, 23 August 2004, S/2004/616). URL: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/PCS%20S%202004%20616.pdf>

11. The Special Jurisdiction for Peace in Colombia: Recommendations for the Selection of Judges of the Chambers and Divisions of the Tribunal for Peace. URL: http://www.dplf.org/sites/default/files/the_special_jurisdiction_peace_colombia_web_06_03_2016_0.pdf

12. Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вер. 2015 р. № 555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>

13. Додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 17 березня 1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_037

14. Додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників від 15 жовтня 1975 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_034

15. Додатковий протокол до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію (Протокол IV). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_894

16. Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобського характеру,

вчинених через комп'ютерні системи від 28 січня 2003 р. URL: http://search.-ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU03364.html

17. Додатковий протокол I щодо захисту жертв міжнародних збройних конфліктів 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199

18. Додатковий протокол II щодо захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200

19. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників від 17 березня 1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_035

20. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_036

21. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_033

22. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_008

23. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153

24. Женевська конвенція про покращення долі поранених і хворих в діючих арміях 1949 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_151

25. Женевська конвенція про покращення долі поранених, хворих і осіб, що зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі 1949 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_152

26. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-IV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

27. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс від 7 груд. 1984 р. № 8073¹-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/ed19841207#>

28. Кодекс цивільного захисту : Кодекс від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/ed20121002#>

29. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_789

30. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства від 10 березня 1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_220

31. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266

32. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182

33. Конвенція про заборону розробки, виробництва і накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення 1972. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182

34. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення 1993 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu93k28u>

35. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004

36. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154

37. Конвенція про кіберзлочинність від 23 листопада 2001 р. URL: Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_575

38. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 листопада 1968 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_168

39. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок від 26 жовтня 1979 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_024

40. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16 травня 2005 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_858

41. Конвенція щодо захисту культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_157

42. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

43. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#>.

44. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

45. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 4 грудня 1989 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_103

46. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

47. Определение агрессии: утверждено резолюцией 3314 (XXIX) Генеральной Ассамблеи ООН от 14 декабря 1974 г. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml

48. Пекінська декларація : міжнар. док. від 15 верес. 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_507

49. Конвенція Організації Об’єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : міжнар. док. від 18 груд. 1979 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207

50. Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України : Указ Президента України від 29 жовт. 2012 р. № 618/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618/2012#>

51. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12 груд. 1991 р. № 1975-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12#>

52. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#>

53. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 7 берез. 2002 р. № 3099-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14/ed20040303#>

54. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їх сімей: Закон України від 15 черв. 2004 р. № 1763-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15#>

55. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24 берез. 1999 р. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#>

56. Про затвердження переліку сімейних обставин та інших поважних причин, що можуть бути підставою для звільнення громадян з військової служби та із служби осіб рядового і начальницького складу : Постанова КМУ від 12 черв. 2013 р. № 413. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2013-%D0%BF#>

57. Про Збройні Сили України : Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#>

58. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21 жов. 1993 р. №3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#>

59. Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#>

60. Про оборону України: Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1933-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#>

61. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 9 квіт. 1992 р. № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#>

62. Про положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців: Указ Президента України від

07.11.2001 № 1053/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-1053/2001/ed20191011>

63. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#>

64. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 берез. 2000 р. № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#> (дата звернення: 01.04.2021).

65. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 груд. 1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12/ed20201024#>

66. Протокол про вибухонебезпечні предмети – наслідки війни (Протокол V). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c78

67. Протокол про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв з поправками, внесеними 3 травня 1996 року (Протокол II з поправками, внесеними 3 травня 1996 року), що додається до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що наносять надмірні пошкодження або мають невибіркову дію. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_310

68. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_669#Text

69. Рекомендація N R (91) 11 Комітета міністрів державам-членам относительно експлуатації секса в целях наживы, порнографії, проституції, торговли детьми и несовершеннолетними от 9 сентября 1991 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_046

70. Римський Статут Міжнародного кримінального суду (Рим, 17 липня 1998 г.) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_588

71. Статут Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця від 1 жовт. 1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991_001

72. Стратегії гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy>.

73. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вер. 2020 р. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text>

74. Угода про першочергові заходи по захисту жертв збройних конфліктів 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_037

75. Устав Международного военного трибунала для суда и наказания главных военных преступников европейских стран оси от 8 августа 1945г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_201

76. Устав Международного трибунала для судебного преследования лиц, ответственных за серьезные нарушения международного гуманитарного права, совершенные на территории бывшей Югославии с 1991 г. URL: <http://www.un.org/ru/law/icty/charter.shtml>

77. Устав Международного трибунала по Руанде от 8 ноября 1994 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d65

78. Устав Организации Объединенных Наций и Устав Международного Суда от 26 июня 1945 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010

Література

Основна література

1. Військове право : підручник / за ред. І.М. Коропатніка, І.М. Шопіної. Київ: Алерта. 2019. 648 с.

2. Військове право України: підручник / кол. авторів; за заг. ред. А. М. Колодія, О. В. Кривенка, В. Й. Пашинського. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 392 с.

3. Демократичний цивільний контроль над сектором безпеки і оборони: теорія і практика : навчальний посібник / В. А. Ященко, В. Г. Пилипчук, П. П. Богуцький, О. Д. Довгань, І. М. Доронін, О. В. Петришин; за заг. ред. В. Г. Пилипчука; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України. Київ; Одеса : Фенікс, 2020. 224 с.

4. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів у систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України. 2021. URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/method_recomendations_gender_integration.pdf

5. Мехеда В.Д., Червякова О.В., Іващенко С.В. Військова служба: підготовка, вступ, проходження та припинення (правові аспекти управління персоналом): навчально-методичний посібник / В.Д. Мехеда, О.В. Червякова, С.В. Іващенко. Х.: Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2021. 332 с.

6. Коваль Д. О., Авраменко Р. А. Воєнні злочини. Особливості розслідування міжнародних злочинів, скоєних в контексті збройного конфлікту на Донбасі / Д. О. Коваль, Р. А. Авраменко. Київ : ГО Truth Hounds ; Одеса : Фенікс, 2019. 36 с.

7. Богуцький П.П. Військове право України: курс лекцій. Одеса : Фенікс. 2011. 343 с. URL: <http://ippi.org.ua/osnovi-viiskovogo-prava-ukraini> (дата звернення: 22.11.2020).

Додаткова література

1. Cherviakova O. Ensuring national security in a conflict society: processes and mechanisms of transitional justice: Scientific approaches in jurisprudence: collective monograph / Lohvinenko M., Kordunian I., etc. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2020. 213 p. P. 109-116. Available at : DOI-10.46299/ISG.2020.MONO.LEGAL.III.

2. Cherviakova O., Mekheda V. Violations of the laws or customs of war under military law: comparative analysis of international and internal legislation of Ukraine. Problems of Legality (ISSN 2414-990X). 2021. Issue 152. P. 8-18. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/223328/226912>. DOI: 10.21564/2414-990X.152.223328

3. Kaminska N., Loshchykhin, O., Romanova, N. The role of the OSCE in ensuring gender equality into policies and practices. Fundamental and Applied

- Researches in Practice of Leading Scientific Schools. 2019. No. 34 (4). P. 87–91.
URL: <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/662>
4. Автушенко І.Б. Державна політика України щодо соціального захисту військовослужбовців Збройних сил України та членів їх сімей у 1991– 2014 роках: історіографія. *Збірник наукових праць "Военно-історичний вісник"* Том 33, № 3. Київ. 2019. С. 85-100. DOI: [10.33099/2707-1383-2019-33-3-84-100](https://doi.org/10.33099/2707-1383-2019-33-3-84-100)
5. Арнаутова В., Лукічов В., Нікітюк Т. Путівник гендерної інтеграції у Збройних Силах України. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/4/8/479044.pdf>
6. Богущкий П. П. Військове право: нормативно-ціннісне обґрунтування воєнної безпеки : монографія. Львів. 2016. 173 с.
7. Богущкий П.П. Ознаки та компоненти військового права як комплексної галузі українського права. *Актуальні проблеми держави і права. Вип. 25*. Одеса. 2006. С. 151-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2005_25_35 (дата звернення: 01.04.2021)
8. Богущкий П.П. Особливості військовоправових відносин. *Актуальні проблеми держави і права. Вип. 29*. 2006. С. 67-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2006_29_14 (дата звернення: 01.04.2021)
9. Григоренко Є. І. Конституційні засади проходження військової служби громадянами України: проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Право. 2010. 280 с.
10. Мельник С. М. Зарубіжний досвід адміністрування національної безпеки й обороноздатності (на прикладі Італії, Великої Британії, Швейцарії). *Адміністративне право і адміністративний процес, інформаційне права № 3 ч. 2/2019*. Дніпро. 2019. С. 83-87. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-2-14>
11. Міжнародний кримінальний суд. URL: https://www.amnesty.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Mizhnarodnyj-kryminalnyj-sud_broshura-1.pdf
12. Червякова О.В. (2020). Відповідальність за воєнні злочини: через перехідне правосуддя до сталого миру та безпеки України. Проблеми

законності. Вип. 150. С. 161-172. URL:
<http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/208602/213553> DOI: <https://doi.org/10.21564/-2414-990x.150.208602>

13. Червякова, О. В. (2020). Відповідальність за воєнні злочини: механізми та процеси відновлення суверенітету та безпеки України. Форум Права, 61(2). 150–162. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883835>. URL: <http://forumprava.pp.ua/2020-n-2.html>

14. Червякова О.В. (2020). Принцип народного суверенітету і його роль у формуванні законодавства про публічну службу в Україні. Теорія і практика правознавства. Вип. 2 (18). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/211174/219108> DOI: <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2020.18.211174>

Інтернет-ресурс:

1. DCAF - Geneva Centre for Security Sector Governance, URL: www.dcaf.ch
2. NATO, URL: <https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics.htm>
3. NATO, Women, Peace and Security. URL: <https://natolibguides.info/women>
4. Візія Збройних Сил України. URL: <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=55107>
5. Міністерство оборони України. Вимоги до прийняття на військову службу за контрактом осіб рядового, сержантського і старшинського складу. URL: <https://www.mil.gov.ua/contract> (дата звернення: 01.04.2021).
6. ОБСЄ, URL: <https://www.osce.org>
7. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Військове право»: Електронний курс на порталі «Автоматизована система управління навчальним закладом»: тематика самостійних робіт, методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, силабус з навчальної дисципліни «Військове право» <https://acsnew.nlu.edu.ua>

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри військового права. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*:

- виконувати завдання згідно навчального плану,
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквіумах та на інших формах навчання,
- здійснювати підготовку до практичних занять, якісно виконувати передбачені письмові завдання,
- брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях,
- опрацьовувати обов'язкові літературу та інші інформаційні джерела,
- ознайомитися з правозастосовною практикою,
- якісно виконувати завдання самостійної роботи,
- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату,
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників освітнього процесу,
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни і часових меж лекційних та практичних занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни,
- брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри,
- відпрацьовувати пропущені заняття,
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань.

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава

Мудрого»

(https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Військове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента з вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 1, 1,5, 2);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи, тестування). Максимальна оцінка за модульний контроль – 3 бали.

Протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (анотування прочитаної додаткової літератури, підготовки постатейних матеріалів, підготовка усної доповіді, презентації, підготовки та подання до опублікування наукової статті, тез наукової доповіді чи повідомлення тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів

поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 - 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 - 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 - 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 - 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 - 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 - 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 - 34